

Ohje lapseen kohdistuvista suojaamis- ja rajaamistoimenpiteistä

Kouvolan kaupungin varhaiskasvatus ja perusopetus

Kasvatus- ja opetuslautakunta 21.09.2022 § 68

Sisällysluettelo

1	Kouvolan kaupungin varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ohje lapseen kohdistuvista suojaamis- ja rajaamistoimenpiteistä.....	1
1.1	Suojaamis- ja rajaamistoimenpiteiden lähtökohdat.....	1
1.2	Suojaamis- ja rajaamistoimenpiteiden lainsäädännöllinen perusta	1
1.2.1	Perus- ja ihmisoikeussäännökset.....	1
1.2.2	Hallintolaki	2
1.2.3	Perusopetus- ja varhaiskasvatuslaki sekä oppilas- ja opiskeluhuoltolaki.....	2
1.2.4	Rikoslaki ja muut säädökset.....	2
2	Suojaamisen ja rajaamisen ennakointi ja tilanteessa toimiminen.....	3
2.1	Suojaamisen ja rajaamisen ennakointi.....	3
2.2	Tilanteessa toimiminen	4
2.3	Tilanteen jälkeen	5
2.3.1	Suojaamis- ja rajaamistilanteen käsittely lapsi- tai oppilasryhmän sekä muiden huoltajien kanssa	5
2.3.2	Lapsi- tai oppilasryhmän huoltajille lähetettävä tiedotemalli ja dokumentointi.....	5
2.3.3	Tapahuneesta suojaamisesta ja rajoittamisesta ilmoittaminen	5
2.3.4	Henkilöstöä koskeva ilmoittaminen ja henkilökunnan kanssa asian käsittely.....	6
3	Yhteenveto suojaamis- ja rajoittamistoimenpiteiden ohjeistuksesta	6

LIITE 1	Lapsi- tai oppilasryhmän huoltajille lähetettävä tiedotemalli ja dokumentointi	
---------	--	--

1 Kouvolan kaupungin varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ohje lapseen kohdistuvista suojaamis- ja rajaamistoimenpiteistä

Tämä ohjeistus koskee myös varhaiskasvatuksen yksityisiä palveluntuottajia, aamupäivä- ja iltapäivätoimintaa sekä kouluissa toteuttavaa kesäkerhotoimintaa. Ohje perustuu perustuslakiin (1999/731), hallintolakiin (434/2003), YK:n lasten oikeuksien sopimukseen (artiklat 3 ja 37), perusopetuslakiin (1267/2013), varhaiskasvatuslakiin (540/2018) sekä rikoslain 4 lukuun.

1.1 Suojaamis- ja rajaamistoimenpiteiden lähtökohdat

Tässä ohjeessa käsitellään varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa syntyneitä tilanteita, joissa lapsi tai nuori vaarantaa oman tai toisen henkeä tai terveyttä. Aggressio voi kohdistua myös omaan tai toisen omaisuuteen. Näissä tilanteissa lapsen tai nuoren rauhoittamiseksi joudutaan käyttämään suojaamis- ja rajaamistoimia turvallisuuden ylläpitämiseksi. Lasta tai nuorta suojataan ja rajataan, jos tilanne edellyttää välitöntä puuttumista, ja jos lapsen tai nuoren vaaraa aiheuttavan toiminnan estäminen muilla keinoilla ei onnistu tai ole toteutettavissa. Suojaamis- ja rajaamistoimenpiteet eivät saa olla seurausta riittämättömästä tuesta. Suojaamis- ja rajaamistoimet on lopetettava heti, kun se ei enää ole välttämätöntä lapsen tai nuoren rauhoittamiseksi. Kyseessä ei ole perusopetuslain mukainen kurinpidollinen toimi.

Lapsen tai oppilaan fyysisestä rauhoittamisesta kiinnipitämällä ei ole säädetty varhaiskasvatus- ja perusopetuslaissa. Tämän vuoksi on nähty tarpeelliseksi määritellä periaatteita ja toimintatapoja varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen käyttöön ja määritellä periaatteet ja toimenpiteet lasten ja nuorten suojaamis- ja rajaamistoimenpiteille. Rajoittamisella tarkoitetaan tilannetta, jossa joudutaan käyttämään fyysistä voimaa aggressiivisen tai uhkaavan lapsen tai nuoren rauhoittamiseksi.

Tavoitteena on kaikkien osapuolien terveyden, turvallisuuden ja oikeuksien varmistaminen.

1.2 Suojaamis- ja rajaamistoimenpiteiden lainsäädännöllinen perusta

1.2.1 Perus- ja ihmisoikeussäännökset

Suojaamis- ja rajaamistoimenpiteisiin liittyy keskeisinä oikeusohjeina perustuslaki ja YK:n lapsen oikeuksia koskeva yleissopimus. Perusoikeuksia voidaan rajoittaa vain lailla, eikä huoltajat voi pätevästi suostua lapsensa perusoikeuksien rajoittamiseen, tällöin esimerkiksi huoltajien suostumukselle kiinnipitoon ei pidä antaa merkitystä (EOAK/3176/2020). Perustuslain 7 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ei saa puuttua eikä vapautta riistää mielivaltaisesti tai ilman laissa säädettyä perustetta. YK:n lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen (LOS) 3 artiklan 1 kohdan on ensisijaisesti otettava aina huomioon lapsen etu.

Lapsella on oikeus hänen hyvinvoinnilleen välttämättömään suojeluun ja huolenpitoon. Sopimuksessa kielletään lasten julma, epäinhimillinen tai halventava kohtelu.

1.2.2 Hallintolaki

Hallintolain 6 §:n mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Tämä on otettava huomioon myös koulun ja oppilaitoksen kurinpidossa ja ojentamisessa sekä työrauhan turvaamisessa. Turvallinen oppimisympäristö on taattava ja kurinpito kouluissa järjestettävä tavalla, joka on lapsen ihmisarvon mukaista ja sopuoinnussa lapsen oikeuksien sopimuksen kanssa.

1.2.3 Perusopetus- ja varhaiskasvatustalaki sekä oppilas- ja opiskeluhuoltolaki

Varhaiskasvatusta säätelee varhaiskasvatustalaki. Varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada hänen yksilöllisen kehityksensä, oppimisensa ja hyvinvointinsa edellyttämää yleistä tukea osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa viivytyksettä tuen tarpeen ilmettyä. Varhaiskasvatustympäristön on oltava kehittävä, oppimista edistävä sekä terveellinen ja turvallinen lapsen ikä, kehitys ja muut edellytykset huomioon ottaen. Lasta tulee suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä. Varhaiskasvatustyksiköt ovat laatineet hyvinvointisuunnitelman, joka edistää varhaiskasvatuksessa olevien lasten ja koko yhteisön kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista hyvinvointityötä.

Esi- ja perusopetusta sääntelee perusopetustalaki. Perusopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. Perusopetustalain mukaan opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Opetuksen järjestäjälle kuuluu myös opetukseen osallistumisen edellyttämien avustajapalvelujen järjestäminen ja kustantaminen. Lapsilla ja nuorilla on myös oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 § edellyttää, että oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelmaan kirjataan suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Perusopetustalaki antaa rehtorille ja opettajalle yhdessä ja/tai erikseen oikeuden kurinpitoon ja voimankäyttöön tarkasti rajatuissa tilanteissa. Perusopetustalain perusteella koulunkäynninohjaajilla tai muulla koulun henkilökunnalla ei ole tätä oikeutta. Turvallisen opiskeluympäristön ja työrauhan takaamiseksi tarvitaan keinoja puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Perusopetustalain 35 a–36 g §:ssä säädetään näistä ojentamis-, kurinpito- ja turvaamistoimista sekä menettelyistä. Perusopetustalassa säännellyissä tilanteissa voimankäytöllä tarkoitetaan pelkästään henkilön fyysisen voiman käyttämistä, eikä minkäänlaisten välineiden käyttö ole säännösten perusteella sallittua.

1.2.4 Rikoslaki ja muut säädökset

Koska oppilaan muun kiinnipidon (rauhottaminen fyysisesti rajaamalla) edellytyksistä ja noudatettavasta menettelystä ei ole säädetty perusopetustalassa, voi perusoikeuksien rajoittaminen tulla yksittäistapauksissa kyseeseen ainoastaan rikoslain 4 luvun 4 ja 5 §:ssä säädettyinä hätävarjeluna tai pakkotilassa sallittuna tekona silloin, kun vähemmän rajoittavat toimet eivät tule kysymykseen. Hätävarjelulla tarkoitetaan tilannetta, jossa suojaudutaan oikeudettomalta hyökkäykseltä puolustautumalla. Hätävarjelu tarkoittaa, että asianmukaisesta puolustautumisesta ei rangaista.

Jos puolustuksessa on ylitetty hätävarjelun rajat (hätävarjelun liioittelu), tekijä on kuitenkin rangaistusvastuusta vapaa, jos olosuhteet olivat sellaiset, ettei tekijältä kohtuudella olisi voinut vaatia muunlaista suhtautumista, kun otetaan huomioon hyökkäyksen vaarallisuus ja yllätyksellisyys sekä tilanne muutenkin.

Rajoitusten käytössä on keskeistä rajoitustoimenpiteiden rajattu käyttöaika. Niitä tulee siis käyttää vain sen ajan, joka henkilöiden välittömäksi suojaamiseksi tai turvaamiseksi on tarpeen. Tämän lisäksi käytettyjen rajoitustoimenpiteiden tulee olla tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia.

Rajoitustoimenpiteitä tulee käyttää vain tilanteissa, joissa muut toimet eivät riitä tai eivät ole sovellettavissa ja turvautuminen niihin on siten välttämätöntä (suhteellisuus- ja välttämättömyysvaatimus).

Poliisilla on mahdollista poliisilain (872/2011) luvun 2, 10 §:n nojalla ottaa lapsi kiinni rikoksilta ja häiriöltä suojaamiseksi. Poliisilaki (luku 2, 2§) antaa poliisille mahdollisuuden kiinniottoon niissä tapauksissa, joissa lapsi käyttäytymisellään muodostaa vaaran omalle turvallisuudelleen. Em. tilanteissa poliisi neuvottelee jatkotoimista sosiaaliviranomaisen kanssa, mutta viime kädessä on mahdollista, että lapsi laitetaan poliisiasemalla säilöön rauhoittumaan. Tietyissä tilanteissa poliisi voi toimittaa lapsen terveyskeskukseen lääkärin vastaanotolle mielentilan arviointia varten (mielenterveyslaki 30 §).

Lapsen ja oppilaan etu aina otettava huomioon ja asetettava ensisijaisiksi ratkaisukriteereiksi lasta koskevissa tai häneen vaikuttavissa ratkaisuissa. Lastensuojelulaki 25 § velvoittaa muun muassa opetus palveluiden työntekijöitä tekemään lastensuojeluilmoituksen, jos he ovat saaneet tehtävässään tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vastaavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä.

2 Suojaamisen ja rajaamisen ennakointi ja tilanteessa toimiminen

2.1 Suojaamisen ja rajaamisen ennakointi

Suojaamis- ja rajaamistoimenpiteet **ovat aina viimeinen keino** lapsen tai nuoren rauhoittamiseen ja huomiota tulee kiinnittää aina tilanteiden ennakointiin. Lapsilla tai nuorilla saattaa olla aggressiivista ja rajatonta käyttäytymistä ennakoivia merkkejä, joita seurataan. Varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetussuunnitelman liitteeseen, oppimissuunnitelmaan, henkilökohtaisen opetuksen järjestämisen suunnitelmaan tai muuhun soveltuvaan asiakirjaan kirjataan yhdessä huoltajan kanssa sovitut ennakoivat toimintakäytänteet.

Aikuiset reagoivat lasten tai nuorten antamiin vihjeisiin tarjoamalla riittävästi tukea ja ohjausta. Aikuiset ottavat huomioon lasten tai nuorten temperamentit. Aikuisen tulee auttaa lasta tai nuorta olemalla itse rauhallinen, positiivinen ja kannustava. Aikuisen tulee pyrkiä ymmärtämään lapsen kokemuksen takana olevia tarpeita ja tunteita ja tarjota näin uudenlaisen vastauksen lapsen kokemukselle. Tilanteiden ennaltaehkäisyssä erittäin tärkeä merkitys on myös opettajan ja kasvattajan hyvillä vuorovaikutustaidoilla. Lasta tai nuorta ei saa provosoida niin, että tilanne ajautuu kiinnipitoon, eivätkä lapsen sanalliset uhkaukset tai loukkaava kielenkäyttö oikeuta suojaamis- ja rajaamistoimenpiteitä.

Lapselle tai nuorelle on hyvä tarjota mielekästä tekemistä rauhallisessa paikassa, jossa ei ole turhia aistiärsyksiä, sekä antaa aikaa ja kuunnella lasta tai nuorta. Opetus- ja kasvatusalalla toimivien tulee tiedostaa oman vuorovaikutuksensa osuus uhkatilanteissa ja pyrkiä toiminnallaan ennaltaehkäisemään tilanteiden kärjistymistä (Työterveyslaitos, Stop väkivallalle kouluissa ja päiväkodeissa -julkaisu 2015).

Henkilöstöä koulutetaan toimimaan tilanteissa, joissa lasta tai nuorta joudutaan suojaamaan ja rajoittamaan. Tässä voidaan hyödyntää muun muassa AVEKKI-toimintatapamalliin kouluttamista. AVEKKI-käsite muodostuu sanoista Aggressio, Vuorovaikutus, Ennaltaehkäisy/hallinta, Kehittäminen, Koulutus ja Integrointi. AVEKKI-koulutus tarjoaa toimintatapamallin uhka- ja väkivaltatilanteisiin ja erityisesti niiden ennaltaehkäisyyn. Toimintamallissa pyritään turvalliseen, minimaaliseen fyysiseen rajoittamiseen ja voimankäyttöön, kivottomuuteen ja rajoitettavan lapsen tai nuoren sekä työntekijän turvallisuuteen. Toimintatapamallin arvot pohjautuvat EU-alueella yleisesti hyväksytyihin kansallisiin moraalikäsitteisiin ja eettisiin periaatteisiin, joiden ydinajatus on ihmisarvon kunnioittaminen ja ihmisten tasa-arvoinen sekä yksilöllinen kohtelu.

2.2 Tilanteessa toimiminen

Lapsen tai nuoren rauhoittamiseksi käytetään aina lievintä mahdollista tavoitteisiin johtavaa keinoa. Keinot suhteutetaan lapsen tai nuoren ikään, psyykkiseen tilaan ja muihin lapsen tai nuoren rauhoittamiseen vaikuttaviin seikkoihin. Lapsen tai nuoren suojaamisen ja rajoittamisen tarkoituksena on saada lapsi tai nuori rauhoittumaan turvallisella tavalla. Voimaa ei tule käyttää siten, että lasta tai nuorta hallitaan kipua tuottamalla. Lasta tai nuorta alistava menettely ei ole hyväksyttävää. Toimenpiteiden tulee olla lapsen tai nuoren turvallisuuden tunteen mahdollistavaa, ammatillisesti osaavaa sekä lapsen tai nuoren ihmisarvoa kunnioittavaa.

Suojaamis- ja rajaamistilanteessa paikallaolijoista yksi vastaa tilanteesta ja muut osallistuvat suojaamis- ja rajaamistoimenpiteisiin. Tilanteen tulee olla vastuuhenkilön hallinnassa. Aikuisten tehtävänä voi lisäksi olla lapsiryhmän siirtäminen toiseen tilaan, rajoittamiseen käytetyn tilan rauhoittaminen tai esimerkiksi terävien esineiden siirtäminen pois tieltä. **Jokaisen aikuisen velvollisuus on, tehtävänimikkeestä huolimatta, ryhtyä rikoslaissa säädetyssä tilanteessa, tarpeenmukaisesti suojaamis- ja rajaamistoimenpiteisiin.** Toimenpiteitä jatketaan, kunnes lapsi tai nuori on riittävän rauhallinen kommunikoidaan ilman aikuisen suojaamis- ja rajaamistoimenpiteitä. Lasta tai nuorta pidetään kiinni tukevasti ja turvallisesti; hänelle puhutaan rauhoittavasti. Aikuinen tarkkailee samalla omaa rauhallisuuttaan. Suojaamis- ja rajaamistoimenpiteitä varten on hyvä valita mahdollisimman turvallinen ja rauhallinen paikka. Tilanteen aikana ja sen jälkeen lapsen tai nuoren vointia havainnoidaan.

Huoltajiin ollaan yhteydessä tilanteen jälkeen, ja tilanteessa, jossa lasta tai nuorta ei saada rauhoittumaan tai tilanne muutoin niin vaatii, pyydetään huoltajia hakemaan lapsi tai nuori pois hoidosta tai koulusta. Mikäli lapsen tai nuoren tilannetta ei saada rauhoittumaan yrityksistä huolimatta ja huoltajaa ei tavoiteta tai he eivät saavu paikalle, viimeisenä vaihtoehtona on pyytää apua viranomaisilta (ensihoito 112, poliisi). Akuuteissa tilanteissa, joissa väkivallan uhka on todellinen ja merkittävä soitetaan aina hätäkeskukseen.

2.3 Tilanteen jälkeen

Lapsen tai nuoren kanssa keskustellaan tapahtumaan johtaneista syistä niin pian, kun se on lapsen tai nuoren vointi huomioiden mahdollista. Tilanteen jälkeen lapsen tai nuoren huoltajalle selvitetään tapahtumien kulku, aikuisen toiminta ja lapsen tai nuoren reagointi rajoittamiseen. Jatkotyöskentelystä sovitaan yhdessä lapsen huoltajan ja lasta ja nuorta hoitavien muiden tahojen kanssa. Tarvittaessa kootaan yksilökohtainen oppilashuoltoryhmä sekä varmistetaan kasvun-, oppimisen- ja koulunkäynnintuki. Ryhmässä arvioidaan tilanne ja päätetään jatkotoimista. Aina on sovittava myös haastavan käyttäytymisen seurannasta, jotta sovittu ohjelma ja kaikkien osapuolten tietoisuus tilanteesta pysyy ajan tasalla. Seurannan merkitys tilanteen hallinnassa on keskeinen.

2.3.1 Suojaamis- ja rajaamistilanteen käsittely lapsi- tai oppilasryhmän sekä muiden huoltajien kanssa

Ryhmän tilanteesta tiedotetaan, mikäli se on tilanteen erityispiirteistä johtuen välttämätöntä salassapitosäännökset huomioon ottaen. Lapsiryhmän/oppilasryhmän kanssa asiaa käsitellään ikä ja kehitystaso huomioiden sekä vastataan lasten/nuorten kysymyksiin. Esimerkiksi kova huuto ja aggressiivinen käytös saattavat pelottaa ryhmän muita lapsia tai nuoria. Mikäli suojaamis- ja rajaamistilanne on tapahtunut muiden lasten tai nuorten nähden, tulee näiden koteihin antaa tieto siitä, että lapsi tai nuori on nähnyt tilanteen, jossa aikuinen on rauhoittanut lapsen tai nuoren suojaamalla ja rajaamalla. Tilanteesta vastuussa ollut aikuinen voidaan nimetä, samoin voidaan kertoa se, mitä tilanteesta on mahdollisesti lapsiryhmän/oppilasryhmän toiminnalle aiheutunut. Salassapitosäännökset eivät salli laajempaa tiedottamista.

2.3.2 Lapsi- tai oppilasryhmän huoltajille lähetettävä tiedotemalli ja dokumentointi

Käytä liitteessä tiedotemallia (LIITE 1) kertoessasi tapahtuneesta ryhmän lasten huoltajille. Valitse kauttavivalla (/) erotetuista vaihtoehdoista kussakin kohdassa se sana, joka parhaiten sopii asiayhteyteen.

Tilanteesta tulee täyttää Wilmassa sijaitseva ”Ilmoitus lapsen/oppilaan fyysisestä rajoittamisesta”- lomake. Lomake löytyy Tuki-välilehdeltä, kohdasta ”Muut asiakirjat”.

2.3.3 Tapahtuneesta suojaamisesta ja rajoittamisesta ilmoittaminen

Suojaamis- ja rajoittamistoimenpiteeseen myötävaikuttaneet tekijät, tapahtumien kuvaus, paikalla olleet henkilöt ja toimenpide-ehdotukset tapahtumien estämiseksi sekä turvallisuuden parantamiseksi kirjataan perusopetuksessa ja esiopetuksessa Wilma-järjestelmässä olevalle erilliselle lomakkeelle. Suojaamis- ja rajoittamistoimenpiteisiin liittyvät kirjaukset eivät saa siirtyä koulukortille.

Mikäli tilanteessa lapsi tai nuori saa ensiapua tai hoitolaitoskäyntiä vaativia vammoja, kirjataan tapaus TAPE-järjestelmään. Huoltajalle ilmoitetaan asiasta välittömästi tilanteen jälkeen huoltajan kanssa sovittulla tavalla.

2.3.4 Henkilöstöä koskeva ilmoittaminen ja henkilökunnan kanssa asian käsittely

Esihenkilön tulee käsitellä suojaamis- ja rajoittamistoimenpiteisiin johtanut tilanne henkilöstön kanssa. Suojaamis- ja rajoittamistoimenpiteisiin osallistuneet ja paikalla olleet henkilöstön jäsenet saattavat olla myös henkisen ensiavun tarpeessa. Apua tulee tarjota heille aktiivisella otteella, sillä poikkeuksellisen tapahtuman kokenut henkilö ei välttämättä itse kykene apua hakemaan. Mikäli käsittely esihenkilön ja muun henkilöstön kanssa on riittämätöntä, henkistä ensiapua tarjoavat lisäksi sosiaali- ja kriisityö sekä työterveyden kriisiapu.

Jos tilanne on ollut uhkaava työntekijää kohtaan, työntekijä tekee itse HR SYMPA -järjestelmään läheltä piti -ilmoituksen Muut tiedot - Vaaratilanteet välilehdelle. Työtapaturman ollessa kyseessä, tulee käydä lääkärissä tai terveydenhoitajalla vammojen niin vaatiessa. Mikäli tilanteesta on aiheutunut työntekijälle työtapaturma, joka aiheuttaa hoitolaitoksen vastaanottokäynnin ja tai sairauspoissaolon, esihenkilö tekee työtapaturmailmoituksen vakuutusyhtiölle (Kouvolan kaupungin työtapaturma toimintaohje).

Infektioiden ja tartuntatautien torjuntayksikkö, työterveyshuolto ja työsuojelu ovat yhteistyössä laatineet Kouvolan kaupungilla noudatettavan toimintaohjeen pisto- ja viiltotapaturmassa tai limakalvoaltistuksessa. Ensiapuohjeiden lisäksi toimintaohjeessa kerrotaan tartuntariskin arvioinnista, tarvittavista lisätutkimuksista ja työntekijän suojauksesta. Toimintaohjeessa neuvotaan myös, miten toimitaan, jos altistunut on opiskelija.

Veritapaturmailmoitus täytetään silloin, kun työssä sattuu pisto-/viiltovamma tai limakalvoaltistus, ja lääkäri arvioi, että on olemassa tartuntavaara. Lomake löytyy kaupungin intranetistä hakusanalla ilmoitus veritapaturmasta. Muussa tapauksessa riittää läheltä piti – ilmoitus.

3 Yhteenveto suojaamis- ja rajoittamistoimenpiteiden ohjeistuksesta

Suojaamis- ja rajaamistoimenpiteet ovat aina viimeinen keino lapsen tai nuoren rauhoittamiseen ja huomiota tulee kiinnittää aina tilanteiden ennakkointiin. Tavoitteena on kaikkien osapuolien terveyden, turvallisuuden ja oikeuksien varmistaminen. Suojaamis- ja rajaamistoimenpiteiden tarkoituksena on varmistaa se, ettei aggressiivisesti käyttäytyvä lapsi tai nuori vahingoita itseään tai muita.

Suojaamis- ja rajaamistoimenpiteessä tarvittavia taitoja tulee opetella etukäteen ja harjoitella säännöllisesti. Toimien aikana ei saa käyttää mitään voimankäyttövälineitä, kuten mattoja, naruja, vöitä tai muita vastaavia välineitä.

TILANTEESSA

Tilanteessa pitää olla paikalla vähintään kaksi aikuista, mikäli se on mahdollista.

Poista paikalta muut lapset tai nuoret ja aikuiset. Pysy rauhallisena, älä provosoidu lapsen tai nuoren toiminnasta.

Pyri lisäämään lapsen tai nuoren turvallisuuden tunnetta puhumalla hänelle rauhallisesti ja ystävällisesti.

Etsi lapselle tai nuorelle sopiva rauhoittumispaikka. Ota yhteyttä hätäkeskukseen tilanteen niin vaatiessa.

TILANTEEN JÄLKEEN

Tilanne katsotaan päättyneeksi vasta, kun lapsi tai nuori on täysin rauhoittunut. Tarvittaessa pyydä huoltaja paikalle.

Tilanteen jälkeen tulee arvioida lapsen tai nuoren kyky jatkaa normaalia hoito- tai koulupäivää.

Asia käsitellään tilanteen rauettua sitten, kun se on mahdollista. Kuuntele lapsen tai nuoren käsitys ja kerro oma näkemyksesi tapahtumasta.

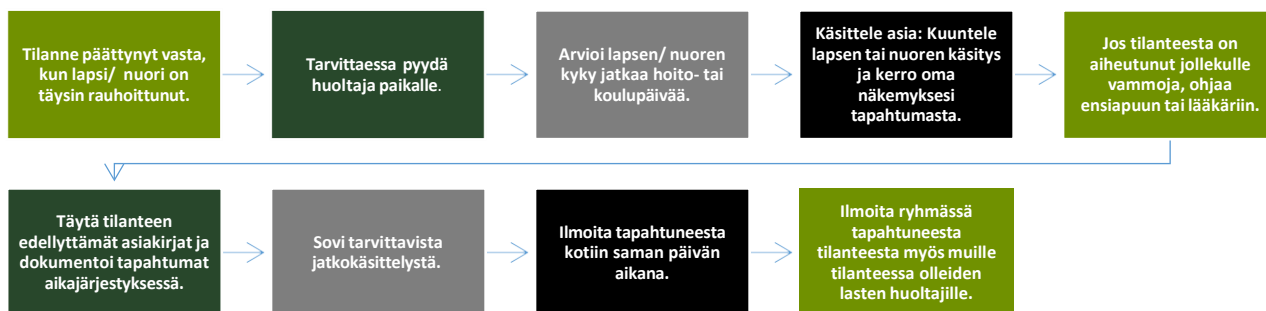
Mikäli jollekin osapuolelle on tullut vammoja, hänet ohjataan ensiapuun tai lääkäriin.

Täytä tilanteen edellyttämät asiakirjat ja dokumentoi tapahtumat kronologisessa järjestyksessä mahdollista jälkikäsitteilyä varten.

Sovi tarvittavista jatkokäsittelystä (oppilashuollon tuki, verkostopalaveri, haastavan käytöksen syiden kartoittaminen, tarvittavien toimien ja keinojen kartoittaminen, lisätiedon tai asiantuntemuksen hankinta).

Ilmoita tapahtuneesta kotiin saman päivän aikana.

Ilmoita ryhmässä tapahtuneesta tilanteesta myös muille tilanteessa olleiden lasten huoltajille.

Hyvät huoltajat,

Päiväkodissa / Perhepäivähoidossa / Koulussa sattui tänään tilanne, jossa aikuiset joutuivat suojaamaan ja rajaamaan erästä lasta / nuorta häntä rauhoittaakseen.

Tilanteesta aiheutui ryhmän / luokan toiminnalle _____(tunnin alun / ruokailun myöhästyminen / ulkoilun pitkittyminen tms.)

Jotkut lapset / nuoret saattoivat myös säikähtää tilannetta. Mikäli huoltaja huomaa lapsen tai nuoren käytöksessä pelkoa tai arkuutta, siitä on hyvä keskustella hänen kanssaan. Voitte olla myös yhteydessä varhaiskasvatuksen henkilökuntaan/koulun oppilashuoltoon.

Mikäli teille herää kysymyksiä, suojaamis- ja rajaamistoimenpiteitä koskeva ohjeistus on luettavissa kaupungin verkkosivuilta www.kouvola.fi. Yksittäistä lasta tai nuorta koskeneesta tilanteesta ei tarkempia tietoja voida kuitenkaan antaa muille kuin lapsen tai nuoren huoltajille.

Lisätietoja: titteli etunimi sukunimi, yksikkö jossa työskentelet, puh. 020 615 xxxx,
etunimi.sukunimi@kouvola.fi